

Про Монашество

Немає жодної Православної Церкви без монастирів.

Монастирі є серцем і душою Церкви. Бо вони завжди були потужним генератором, який відновлює і зберігає енергію Церкви та народу, як через їхню активну діяльність, так і через молитву.

Монахи монастиря в Ступові

куди завжди можна прийти, щоб відновити свої духовні, моральні сили. У них змучений клопотами і проблемами сучасного світу християнин може знайти пристань, щоб духовно відпочити і набрати нових сил у Бозі, щоб зміцнений він міг з успіхом поборювати проблеми життя і продовжувати свою дорогу єднання з Богом, тобто обоження. Що Ви знайдете у монастирі? Тут можна духовно відпочити у середовищі позитивному, серед людей, котрі мають Божу любов до всіх. Тут можна у мирі молитися і бути з Богом, ніхто і ніщо Вам не перешкоджатиме. Натомість молитовний дух монахів сприятиме Вашому духовному відновленню. У монастирі знайдете тиху келію, храм, де Вас оточуватимуть ікони – образи людей Святих, які вже торжествують разом з

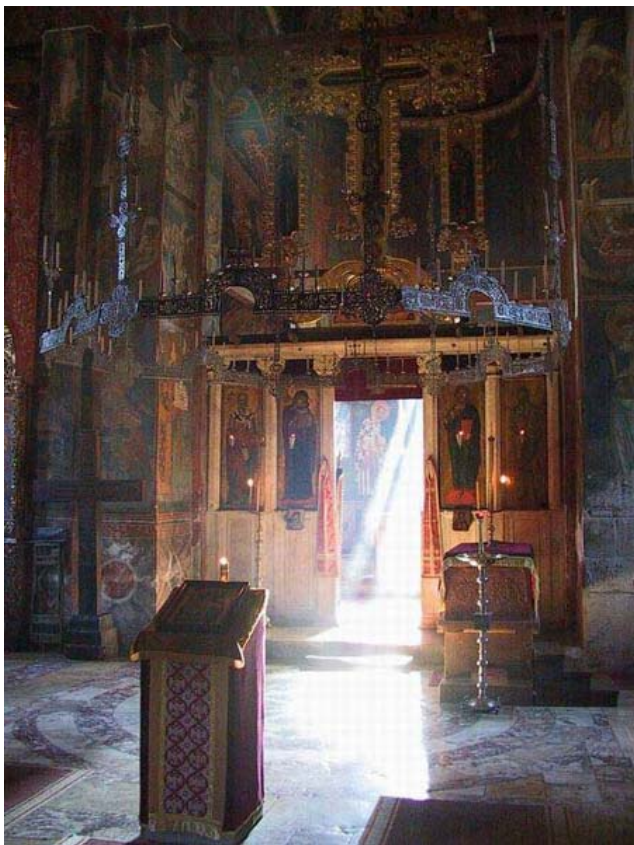
Православні сестри-монахині

- Чим корисне монашество в загальному для Церкви та суспільства і конкретно кожному?

1. Монастирі - оазиси духовності,

Монастир Св. Антонія в пустині Арізона

Монастир у Високих Дечанах

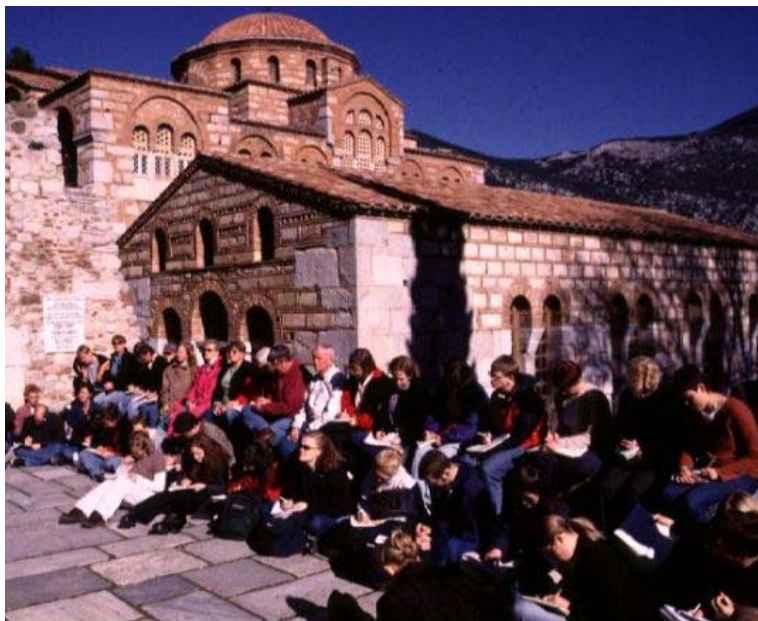
Богом і дають приклад, як досягнути того ж. Мирне сяйво лампад, що освітлює в тиші вечора ясні лиця Христа-Чоловіколюбця і Пречистої Богородиці. Аромат намоленого святогірського ладану мовитиме про солодкість і красу Неба. Цикл богослужінь, які в поетичній формі передають прекрасне богослов'я нашої Східної Православної Церкви. У монастирі досвідчите те, що краще один раз відчуті (аніж сто раз почуті) – молитву, на якій людина справді єднається з Богом. Досвідчивши такий молитовний стан хоч раз, особа не може його забути, бажатиме і буде вміти сама відновити знов той прекрасний стан молитви, бо вже знатиме шлях до неї. У монастирі Ви матимете можливість бути з Богом і з самим собою, щоб могли розв'язати свої проблеми і звільнитися врешті від них.

2. Праця з дітьми та молоддю. У наших

якраз монашество повинно займатися анімацією молоді, вихованням дітей у християнському дусі. Монахи/ні повинні навчати, щоб діти набули розуміння Бога і християнських принципів і були добрими християнами, які шанують і культивують культуру, традиції, спосіб життя батьків і не сліднують за шкідливими захопленнями. Нагальною ціллю діяльності монашества у Церкві є зробити життя наших парафій цікавим, увести до нього нову діяльність, яка була б водночас захоплюючою і навчальною для дітей і молоді. У наших Церквах потрібні люди, які будуть мати конкретні служби, регулярні цикли занять, зустрічей, лекцій, культурні заходи з молоддю, які будуть присвячувати свою діяльність дітям.

Монастирі є центрами паломництва. А це важливе джерело духовного розвитку молоді. Паломництва дозволяють увійти, відчуті молитовне життя. Вони сприяють духовному розвитку молодих душ, як це підкреслює Св. Афанасій Александрійський.

Якщо не бачимо молоді в наших церквах, постає зустрічне запитання, чи хто що робить для того, щоб вона тут була? А це є одним із посильних завдань монашества.

2. Не тільки молоді і діти потребують навчання про Бога. Сьогоднішній стан Церкви такий, що нам усім потрібно більше знати Божу науку. Для чого? – Щоб зрозуміти, чому і коли нам потрібен Бог, як Він може нас спомагати у нашому житті, щоб бачити, чим нам

корисні Божі заповіді й Богослужіння, щоб ми могли повно використовувати у своєму житті Силу Божого Духа? Це розуміння і бачення повинне бути забезпечене монахами.

3. Знаємо, що нашій Церкві сьогодні бракує Священиків, інших служителів Церкви. Існують особи у нашій Церкві, які бажають посвятити своє життя на службу Богові. Тільки найчастіше вони, не знаходячи можливості реалізувати себе у цій Церкві, знаходять таку нагоду в інших юрисдикціях. Отож, для Української Православної Церкви в Канаді важливим є втримати у своїх рядах ці найбільш щирі і найбільш віддані Богові кадри – через організацію монастирів у нашій Церкві.

4. Отож, якщо ситуація у нашій Церкві не є настільки доброю, як ми бажаємо, слід діяти, щоб змінити положення речей у кращу сторону, потрібно відновити у ній те, чого бракує і що завжди тримало Українську Церкву міцною. Одне з того – монастирі, дійсна енергія і сила християнства.

- Яку роль відіграє монашество у Церкві?

1. Монашество готує для Церкви кадри добрі: віддані Церкві, котрі постійно перебувають перед лицем Господнім, у єдності з Богом через молитву, працю, через усю свою діяльність. Монахи виробили звичку жити щиро для Бога, не дбати про свій егоїзм, не думати про свої інтереси. Цих позитивних звичок вони самі хотіли і роками, з трудом, виробляли у монастирі. Безпристрасність до "свого" – основне завдання, що його повинен зреалізувати монах.

2. Значною є й доброчинна діяльність монашества. Милостиню обов'язково приписує монастирям Устав. Милостинею є духовна і матеріальна підтримка (їжа, одяг, кошти). Отримані пожертви монастирі роздають тим, хто має потребу: сиротам, вдовам, бідним, хворим. Традиційно монахи опікуються дітьми-сиротами. Більшість монастирів на Україні, як і інде, безпосередньо виховують, вирощують сиріт. Велика кількість православних монастирів опікуються особами старшого віку. Суміжною ділянкою активності монастирів є безпосередня допомога хворим.

3. Безмірним є [внесок монашества до освіти і науки](#) і в історичному вимірі, і актуально. Митрополит Іларіон вказує: «Як Церква високої освіти, Українська Православна Церква несла освіту й своїм вірним, рано поставила школи й провадила їх... й монастирі одні провадили всі школи...»¹ Становлення і розвиток писемності, освіти і науки європейські нації завдячують в першу чергу монастирям. Освічені монахи-українці не лише закладали і провадили школи, початкові та університети. Вони писали книги світські, наукові (як Нестор-літописець), церковні.

4. У монастирях завжди процвітали [мистецтва і мистецькі ремесла](#). Монастирі плекають мистецтва іконопису, золотошиття, різьбярства, золотництва, пошиття риз, вишивання та ін. Монастирі були і залишаються [осередками національної духовної культури](#). Це особливо виразно видно у часи, найважчі для історії нації. Як наприклад, для українців у першій половині 20 ст.

• [Хто такий монах/монахиня?](#)

За Св. Василієм Великим, монах – це добрий християнин. «Ліствиця» преподобного Іоана Синаїта визначає: «Монахом є той, хто будучи зодягнутим у матеріальне і тлінне тіло, наслідує життя і стан безплотних. Монахом є той, хто дотримується тільки Божих слів та заповідей повсякчас і на всякому місці, і у всякій справі... Монахом є той, у кого тіло очищене, чисті уста і розум просвічений»².

[Мета монашества](#) та ж, що і у кожної людини. Перша, звичайно – обоження. У своїй книзі «Обоження Людини – ціль людського життя» це досконало описує Митрополит Іларіон (Огієнко): «Віруюча Людина мусить бути найтісніше зв'язана зі своїм Богом, і в цьому ціль її життя й її будуччини... Обоження Людини буває реальне – це преображення душі впливом божественної сили це фактичне приєднання до Божества, це ступеневе одухотворення духовної істоти, а границя цього – істотно-фізичне поєднання душі з Богом»³.

[Мета монашества також](#) – розбудова і зміцнення Церкви, тобто Христового Тіла на землі. Кожен християнин у першу чергу дбає про домашню Церкву, тобто сім'ю. А монах сім'єю має Церкву, повинен дбати тільки про Неї. І всіма силами: молитвою, працею своїх рук, працею свого розуму.

Сходження до Бога

[Обіти](#). При вступі до монашої спільноти, тобто монастиря монах дає три

основні обіцянки служіння Богові й Церкві: чистоти, нестягання і послуху.

Про значимість **чистоти, дівства** гарно говорить Митрополит Іларіон (Огієнко): «Спасатися і спасати інших легше неодруженому, бо сім'я зв'язує людину з багатьма клопотами. Апостол Павло про це виразно заповів: «Нежонатий про речі Господні клопочеться, як догодити Господеві, а жонатий про речі життєві клопочеться – як догодити жінці» (1 Кор.

7:32, 33). Чистота, дівство очищує розум від помислів лукавих і прирівнює людину до Ангела»⁴.

Друге, що обіцяє монах – **нестягання**, тобто не збирати собі статків, не гнатися за марнотами світу. Завдяки цій обітниці монах стає вільним щиро працювати Богові і Церкві. Бо «подібно, як хвилі не покидають моря, так грошолубця не покидають гнів і клопоти», говорить св. Іоан Ліствичник ⁵.

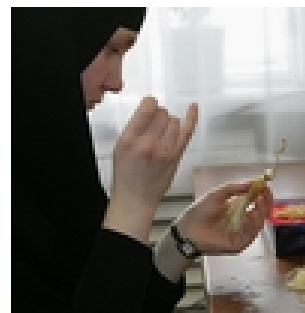
Постриг у монашество

Третє, **послух** монашій спільноті і Церкві, має метою убити в людині гордість й самолюбство. Ніхто більшої любові не має над ту, як хто свою душу поклав би за своїх ближніх (Ів. 15:13), а це означає зректися себе самого, не турбуватися про власні бажання.

Співають сестри Монастиря Св. Паїсія

Молитва. Монашество вважають стовпом і опорою Церкви. Це твердження завдячуємо першому обов'язковій монаха – молитві. Преподобний Силуан Афонський зазначає: «Монах – молитвеник за увесь світ... Світська людина мало молиться, а монах постійно.»⁶ В уставі монашого життя Св. Феодор Студит зобов'язує розділити добу на три рівні частини: 8 годин – на обов'язкову спільну молитву, 8 – на спільну працю, 8 –

особистий час.

Молитва без посту не досконала (Мт 17:21), у них обидвох ті ж самі результати – осягнення Духа Святого. А Духа Святого бачимо у Його плодах, це віра, надія, любов, мудрість, дар слова, прозоріння та ін. (1 Кор. 12).

Праця – дуже важлива для монашого життя. «Праця, особливо фізична не дає тілові панувати над духом... монах працює з молитвою і радістю, бо праця – основа всякого життя»⁷, як це пише Митрополит Іларіон.

День у монастирі. Більшість монастирів Православної Церкви є кінovійними, тобто це спільноти осіб, які усе мають спільним, дотримуються єдиного розпорядку молитви та праці, здійснюваних у послуші духовному Отцеві чи Матері. Монаший день починається рано-вранці молитвою. Після сніданку монахи розпочинають працю, свої послухи до вечора. Серед послухів є: вирощування овочів, фруктів, іконопис, навчання, видавнича діяльність, харитативна праця з сиротами, старшими людьми, хворими, убогими, приготування їжі, шиття, вишивання, різьбярство, гостеприїмство. День закінчується Вечірнею, за якою слідує вечора, Повечір'я. Наприкінці дня кожен монах має обов'язкове особисте молитовне правило, це час, коли у тишині і на самоті може вповні насолодитися миром і радістю єдності з Богом через Ісусову Молитву. Розпорядок дня може відрізнятися у монастирях. Найчастіше він укладений так:

Монахиня виготовляє єпископську мітру

5.30 – Північна, Утренья, Перша, Третя,
Шоста години та Божественна Літургія;

9.00 – Сніданок і Праця;

13.00 – Обід;

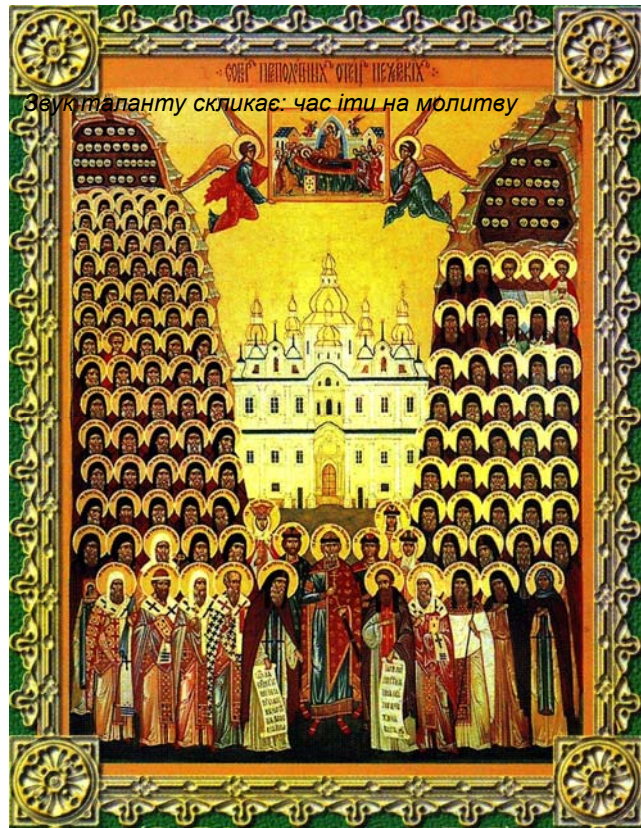
18.00 – Дев'ята година, Вечірня і вечеря;

19.30 – Повечір'я, Особисте
молитовне Правило.

У кінівійних монастирях кожна особа дотримується єдиного розпорядку дня під керівництвом Ігумена/ні. Разом споживають їжу, працюють, в один час відпочивають, богослужіння провадять разом відповідно до монастирської програми. Кожна монаша спільнота – Святий Монастир Господа нашого Ісуса Христа. Це місце молитви і покаяння для тих, хто веде монаший спосіб життя і для побожних паломників-відвідувачів.

- **Історія монашества.**

У перші віки християнства ті, що рятувалися від переслідувань знаходили прибіжище у місцях віддалених від велелюдності, там вони могли вижити і безперешкодно поклонятися єдиному Богові. Так склалося, наприклад, з Павлом Фівейським. Цей спосіб життя виявився

зручним для осіб, які бажали досконало сповняти євангельські ради. Як наприклад те вчинив Антоній Великий у III ст. Його вважають засновником монашества, "самітницької" вітки. Уже в 318 році Пахомій Великий організовує своїх учнів у перший християнський монастир, це другий спосіб монашого

Преродобні Святі Києво-Печерської Лаври

життя, найбільш поширений, "кіновійний" (монахи живуть разом, не відособлено). Ті усі перші єгипетські монахи Скетії, Фіваїди, Александрії, були щедро наділені дарами Святого Духа, тобто Євангельськими дарами надії, віри, молитви, прозорливості, лікування, мов, богослов'я (1 Кор. 12). Перечислене є нормативним станом християнина, в міру якого приходять монахи.

Із узаконенням християнства виник інший центр монашої цивілізації - у Константинополі. Одним з найбільших його здобутків є створення відмінного від єрусалимського, званого Св. Савви, уставу чи типікону. Він був написаний Св. Феодором Студитом для свого монастиря "Студіон". Цей Устав був і залишається неперевершеним зразком монашої організації, саме його використовують Православні Церкви і в наш час.

Якраз студійський кіновійний устав 1062 р. у Константинополі дбайливо списав Св. Єфрем, монах Києво-Печерської Лаври, і приніс на Україну. З Лаври, завдяки діяльності Св. Феодосія Печерського, його перебрано до нових кіновій, він став таким самим досконалим скарбом усього слов'янського православного монашества.

У 10 ст. в силу історичних обставин, варварських завоювань піднісся і зміцнів інший осередок монашества – Афонський півострів у Греції. Він залишається діючим і сильним і в наші дні. Там і у наші дні знайдемо той самий тип християнина з усіма його звичайними властивостями, тобто дарами Св. Духа, як їх описує Ап. Павло (1 Кор. 12).

Завжди монастирі відігравали визначну роль у Православній Церкві. Майже усі Отці Церкви Богослови, які уклали Доктрину Церкви, були монахами. Сьогодні, як і завжди, Церква вибирає Єпископів тільки з монашого духовенства.

У наші дні монашества. усіяна де сини і боголюбового народу Богові. монастирів усієї Європі. І

Православна

[іди](#)

[шлях](#)

немає жодної Православної Церкви без Вся Україна монастирями, дочки нашого і побожного служать Множество бачимо по на

*Св. Преподобна Княгиня Анна Київська Всеволодівна, XI ст. Ігуменя Свято-Андріївського монастиря, засновниця першої в Україні школи для дівчат, пам'ять 3/16 Листопада. Іконописець Віра Лазарович-Сеньчук
Фото Гоффмана Карлайла*

Американському континенті їх має кожна Церква.

- [Господь сказав: «Коли хочеш бути досконалим - вслід за Мною» \(Мт. 19:21\).](#) Монашество – досконалий служіння Богові й обоження.

«Якщо людина любить Бога, і Бог кличе її служити Йому, слід прийняти цей заклик. Якщо би король покликав нас і побажав би мати нас на службі у себе, ми б не барилися, не вибачалися, але, облишивши все, хутко поспішили б до нього. То ж будьмо уважні, щоб коли Господь керуючих і Бог богів кличе нас до цього небесного чину, щоб ми не відмовилися через лень і малодушність, і на Великому Суді Його не знайшлися б, не маючи, що відповісти. Ходити

Покликані Христом

може і зв'язаний оковами життєвих справ і турбот, але йому незручно переміщатися. Бо ходять і ті, у кого на ногах залізні кайдани, але вони спіткаються часто і раняться від того. А людина неодружена, тільки справами

зв'язана у світі, подібна до того, хто має окови тільки на руках. А тому, коли забажає, може безперешкодно прибігти до монашого життя. Одружений/а же подібний до людини, яка має окови і на руках, і на ногах»⁸.

У житті Св. Андрія, котрий виявив нам Покров Пресвятої Богородиці, знаходимо достойний уваги випадок, який ще більше вияснює нам Боже покликання до монашества.

«Святий Андрій перебував на молитві й раптом опинився у королівських палатах на небесах... Його покликав до себе Небесний Король і каже:

– Чи бажаєш служити мені всією душею, я зроблю тебе одним із вельмож моєї палати?

– Хіба існує хтось, хто б не бажав твого добра, Владико? Щодо мене, я того дуже хочу.

– Якщо бажаєш, то покуштуй смаку

мого Царства. Вузька й тісна дорога, яка веде до життя. Ця дорога пролягає поміж солодким і гірким. Гірке – це труди, боротьба, поти задля чесноти, солодке і смачне – це прохолода, відпочинок і утіхи, які дає Предобрий тим, хто терпить і свідчить задля Мене. Одне чергується з іншим, вийнявши чашу, котра пахла чудово Цар сказав йому: “Прийми, їш”.

Справді Андрій взяв і з'їв. Довгий час відчував таку насолоду, таку втіху і блаженство, що аж перебував поза своїм еством. Чувся, що переживає надзвичайне благоухання, славу, блиск і божественну приємність. Коли прийшов до себе впав в ноги цьому великому Цареві і благав Його:

- Змилюсь наді мною, Предобрий Владико, прийми мене, щоб я служив тобі, бо я добре зрозумів, що служіння Тобі дуже приємне.
- Повір мені, що з багатства мого оце є найнезначнішим!.. Зараз ти обов'язково повернешся назад... Якщо решту часу свого життя послужиш мені широко і з самовідреченням, тоді все, що маю, буде УСЕ твоїм!»⁹.

Подібно кличе Господь кожного, хто здатен йти цією дорогою монашества. Цей заклик може бути виражений в різних формах, але його значення є тим самим. Покликання до монашого життя у Бозі – це велика благодать для людини, яка далеко не всім дається.

Що пропонує Бог людині у монашому способі життя?

1) Можливість **навчитися, як любити Бога**, щоб могли пізнати Його наскільки ми можемо.

2) **Спосіб життя якнайкраще організований на служіння Богові** і розуміння Божих вказівок до того, як удосконалитися у Ньому. Монастирі – випрацьована віками і найкращими умами людства система спрямована на обоження.

3) До того ж, монашество – це чудова нагода сповнити свої прагнення, якщо хтось бажає **виконати Божі заповіді добре, цілком** і повністю.

4) Виняткова і найкраща можливість для тих, хто свідомий своєї у минулому гріховності, бажає «йти і не грішити вже більше» (Ів. 8:11), а **спокутувати свої гріхи**.

5) Ефективне поле діяльності для того, хто **сподівається у винагороду Царство Небесне**.

6) У плані особистого внутрішнього життя – **можливість мати дійсного старця-вчителя** і осягнути єдність з Богом, молитву та її плоди.

7) Змога реалізувати свої прагнення **допомагати тим, хто потребує Вашої допомоги**, а саме. Дати їжу тим, хто голодує. Дати пити тим, хто спраagnений. Одягнути тих, кому холодно і хто нагий. Дати притулок тим, хто не має, де прихилити голови. Відвідати того, хто захворів і не має нікого, щоб надав і найменшу необхідну допомогу. Відвідати Христа у в'язниці, того, хто потрапив туди, і потребує підтримки (Мт. 25:31-46). Допомогти вибратися із відчаю дітям без надії. Засвітити промінь віри і надії тим, хто не може знайти вихід у важких обставинах життя. Навчити тих, хто бажає дізнатися більше про Христа і про те, чого Він вчив і що робив. Бути тим, хто представляє Христа і його місію на землі, щоб кожен знав, що у Вас завжди можна знайти допомогу і підтримку.

8) Монаший шлях дає **мир душі**. Кожна людина, незалежно від віри й світогляду, має закладене у своїй свідомості чуття

Мир душі

совісті, яка обвинувачує чи схвалює. Мир душі можемо здобути, якщо наша свідомість через добрі діла, молитву, розуміння буде у спокої щодо Бога і людей.

Св. Силуан Афонський описує те, «які нагороди за перемоги отримує монах ще на землі. Перше – мир совісті. **Друге** – душа і тіло мають мир від Господа. **Третє** – душа любить Бога і, споглядаючи Його, мислить, що любить нас Господь. **Четверте** – душа від любові Божої любить і ближнього свого як самого себе. **П'яте** – душа дістає спокій у Бозі і споглядає велич Божу і милосердя. **Шосте** – душа ходить по землі та працює

Старець Паїсій Новий

руками, але розум приліпився до Бога, споглядаючи Його, забуває землю, бо любов Божя притягує любимого любити. **Сьоме** - душа відчуває благодать Божу в думках своїх. **Восьме** - душа відчуває благодать у серці своєму. **Дев'яте** - душа відчуває благодать Божу і в тілі своєму. **Десяте** - від любові Божої розкривається Царство Небесне, і душа Духом Святим знає, який наш Господь»¹⁰.

Монашество – досконалий шлях служіння Богові й обоження. Господь каже: «Коли хочеш бути досконалим – іди вслід за Мною» (Мт. 19:21), Коли хоче хто йти вслід за Мною, хай зречеться самого себе, і хай візьме свого хреста та й за Мною йде! Бо хто хоче душу свою зберегти, той погубить її, а хто згубить душу свою ради Мене та Євангелії, той її збереже. Яка ж користь людині, що здобуде увесь світ, але душу свою занапастить? Або що назамін дасть людина за душу свою? Бо хто буде Мене та Моєї науки соромитися в роді цім перелюбнім та грішнім, того посоромиться також Син Людський, як прийде у славі Свого Отця з Анголами святими” (Мк. 8:34-38).

¹ Огієнко (Митрополит Іларіон). Українське Монашество.- Київ: Наша культура і наука, 2002.- с. 31, 33.

² Преподобного отця нашого Іоана, ігумена Синайської гори, Ліствиця.- Джорданвіль, 1964, с. 2-3.

³ Митрополит Іларіон, Обоження людини – ціль людського життя: Богословська студія.- Вінніпег, 1954, с.5, 57.

⁴ Іван Огієнко (Митрополит Іларіон). Українське Монашество.- Київ: Наша культура і наука, 2002.- с.52.

⁵ Преподобного отця нашого Іоана, ігумена Синайської гори, Ліствиця.- Джорданвіль, 1964, с. 133.

⁶ Старець Силуан. Життя і поучення.- Мінськ: Православна община, 1991.- с. 366-367.

⁷ Іван Огієнко (Митрополит Іларіон). Українське Монашество.- Київ: Наша культура і наука, 2002.- с. 53.

⁸ Преподобного отця нашого Іоана, ігумена Синайської гори, Ліствиця.- Джорданвіль, 1964, с. 7.

⁹ Αναγνώστοπουλος Κ. Στεφανος. Εμπειρίες κατά την Θεία Λειτουργία.- Πειραιας, 2003.- σ. 277-279.

¹⁰ Старець Силуан. Життя і поучення.- Мінськ, Православна община, 1991.- с. 446.